

וזאת הברכה

איין טאג — ליענט מען ניט בתורה (פ' ברכה) אין דעם טאג וואס איז "למחר" פון שמע"צ, און אויב אַזוי, ווי קען מען דאס זאגן אַז בחו"ל ליענט מען "וזאת הברכה" אין דעם טאג ווייל ער איז "למחר" פון שמע"צ (ניט דער-פאַר וואָס ער איז דער יו"ט שני פון שמע"צ)?

די קשיא איז נאך גרעסער: אין ארץ-ישראל, וואו עס איז דא בלויז איין טאג יו"ט, ליענט מען בשמע"צ [ניט "כל הבכור" — ווי ביי אַלע אַנ-דערע ימים-טובים וואָס מען ליענט דאָרט די קריאה פון יו"ט ראשון, לכאורה מוכח, אַז דער עיקר הקריאה פון שמע"צ איז "וזאת הברכה". און וויבאַלד אַזוי, האָט מען דאָך ביי דער קריאה (בחו"ל) געדאַרפט נאָך מער מדגיש זיין אַז מען ליענט איר בשמחת תורה דערפאַר וואָס ער איז דער יו"ט שני פון שמע"צ.

— אָבער לפועל, איז ביי אַלע אַנ-דערע קריאות פון יו"ט שני, זאָגט מען דעם לשון "בשני" (וואָס ווייזט, אַז די קריאה פון דעם טאָג איז צוליב דעם וואָס ער איז דער "שני" פון "יו"ט ראשון") והדומה, און דוקא ביי

א. בעת דער רמב"ם: (און עד"ו — דער רי"ף: און רא"ש:) רעכנט אויס די פרשיות וועלכע מען ליענט אין די ימים טובים, איז ריידנדיק וועגן דער קריאה פון די לעצטע טעג סוכות, איז ער מעתיק דעם לשון הגמ"רא: "ביום טוב אחרון קורין כל הבכור.. ולמחר קורין וזאת הברכה" — ניט ווי ביי די אַלע אַנדערע צווייטע טעג יו"ט וואו ער נוצט דעם לשון "ביו"ט שני" אָדער "בשני" און אפילו ביים לעצטן טאָג פון פסח, וואו ער קען ניט נוצן דעם לשון "ביו"ט שני" (וואָרום דער לשון ווייזט אויפן צווייטן טאָג פסח), זאָגט ער "ובשמיני" (און ניט "למחר" כלשון הש"ס).

פון דעם איז משמע, אַז די שייכות פון "וזאת הברכה" צו שמחת תורה, איז (ניט מצד דעם וואָס ער איז דער יו"ט שני פון שמע"צ, נאָר) צוליב דעם וואָס ער איז "למחר" פון שמע"צ, ד.ה. דער טאָג וואָס נאָך שמע"צ.

איז אין דעם ניט מובן: דער טעם אויף דעם וואָס אין אַט-דעם טאָג ליענט מען בתורה (פ' ברכה), איז דאָך — ווייל ער איז דער יו"ט שני פון שמע"צ (וואָס דערפאַר, בארץ-ישראל וואו ס'איז קיין "ספיא דיומא" ניטא און דער יו"ט פון שמע"צ איז בלויז

(7) עיין שו"ע או"ח סתפ"ח ס"ג. ת"צ ס"א. תצ"ד ס"א וב.

(8) שם סתרס"ח ס"ב.

(9) ומה שבחו"ל קוראין אותה ביו"ט שני דשמע"צ, היינו לפי שהשייכות "וזאת הברכה" לשמע"צ הוא "לפי שהוא סוף כל המועדות" (ראה ר"ן לרי"ף שם), ולכן ב-שמע"צ עצמו — קוראין פ' זו ביום השני שבו, בכדי שחתימת המועדות תהי' בברכת משה רבינו שבירך את ישראל.

(1) הל' תפלה פ"ג ה"ח ואילך.
(2) מגילה פרק בני העיר ס' אלף ק'.
(3) מגילה שם ס' יו"ד.
(4) מגילה לא, א.
(5) ומה שבר"ף ורא"ש שם כותב "למחר" — ראה שו"ג הב' להערה 14.
(6) מגילה שם. אבל ראה להלן הערה הנ"ל.

ניט ווי די מערסטע צווייטע טעג י"ט וועלכע הייסן מיט די זעלבע נעמען ווי די ערשטע טעג: י"ט שני של ר"ה; של סוכות; א.א.וו.¹⁰).

און דערפאר שטייט ביי דער קריי-אה פון "וזאת הברכה" דער לשון "למחר" — ווייל דאס וואס מען לייענט "וזאת הברכה" בשמחת אין טאקע (ניט מצד דעם וואס ער איז דער י"ט שני פון שמע"צ, נאר) מצד דעם ענין מיט וועלכן שמחת אין אויס-געטיילט פון שמע"צ, וואס דער ענין קומט נאך שמע"צ¹¹ — "למחר"¹².

שמיימין בו התורה** וראוי לשמוח כי סיומה" (טור שם. וראה גם רמ"א שם) — מכיון שכל הענינים שבתורה הם בתכלית הדיוק, הרי מזה גופא שביום זה מסיימים את התורה ושמים בסיומה, מובן*** שהענין דשמחת שייך לענינו של היום, ועפ"י מובן, מה שכל המעלה — גם הלילה — נקרא שמחת.

(13) בנוגע להשם "אחרון של פסח" — ראה לקמן הערה 22.
(14) וי"ל שזהו גם הטעם (הפנימי*) לזה שבכל המועדים שנה בגמרא (מגילה שם) בתחלה ב' הפרשיות ואח"כ מפרט

בהמשך לעצרת, י"ל: א) לפי שרשבי' ה' באי, ששם עושין שמחת בשמיע"צ. ב) גם בחז"ל ששמיע"צ ושמחת הם בשני ימים, מזה שקבעו שמחת ביום שהוא גם יו"ט שני דשמיע"צ, מוכח ששייכים זה לזה. ולהעיר מלקוטי סוכות פ"ב, ג': יום השמיני הוא שמחת תורה.

(**) ובכל אופן צ"ע וביאור כ"ז לבני מערבא דמסיימים התורה אחת לשלש שנה (מגילה כ"ט, ב), או לשלש שנים וחצי (חילוף מנהגים בין איי ובבל אות מה, וראה במפרשים למי' סופרים פט"ז, יו"ד). (***) ובפרט לפי מה שכתב במחזור ויטרי ס"י שפה, שהסעם שקוראין וזאת הברכה ביום זה הוא זכ"ל לסמוך שמחת התורה שזכו לסימה לשמחת חז"ל.

(*) הסעם בפשטות — ראה רש"י שם ד"ה הכי גרסינו.

"וזאת הברכה" — זאגט מען דעם לשון "למחר", וואס ווייזט גאר פארקערט: דאס וואס בשמחת לייענט מען "וזאת הברכה" איז עס ניט דערפאר וואס ער איז דער י"ט שני פון שמע"צ, נאר מצד דעם וואס ער קומט נאך שמע"צ?

ב. וועט מען עס פארשטיין, בהק-דים דעם ווארט פון מיטעלן רבי'ן (בנוגע צו שמע"צ און שמחת), אז "די בני ארץ-ישראל מישן אויס באטשווענע מיט פלייש"¹⁰.

פון דעם ווארט איז פארשטאנדיק, אז הגם שמחת איז דער י"ט שני פון שמע"צ, איז אבער אין עם אויך פאראן אן ענין אין וועלכן ער איז אויסגעטיילט¹¹ פון אים אין א דבר עיקרי. וואס דערפאר האט דער זאג א שם מיוחד — "שמחת תורה"¹² (און

10) הובא בשיחת ליל שמע"צ תרצ"ט. — ענין ירק ובשר בספירות, בנשמות, בעבודה וכו' ראה מאורי אור בערכם, קהלת יעקב (לבעהמ"ח מלא הרועים) ועוד. ועפ"י ה' מבואר שם מובן מחז"ל (שבת קמ, ב) אלא לא בענינוי כו'.

וממה שנקט (לא רק שני מיני מאכל, אלא גם) שני סוגי מאכל: "באטשווענע" — צומה, ו"פלייש" — חי, מוכח שיש ענין עקרי ומהותי בשמע"צ ושמחת שבו הם נבדלים זה מזה.

(11) ראה גם סדור אדה"ז רצב, רע"ג.
(12) טור ורמ"א באר"ח סתרס"ט. וז"ח רנו, ריש ע"ב*.

ואף שהשם "שמחת תורה" הוא לכאורה לא מצד מעלת היום עצמו, כ"א "לפי

(*) בזהר שם: "ומאי עצרת... ואתקריאת שמחת תורה". אבל, מדכתב שם לפנ"ז "ונוהגין למעבד ישראל עמה חזוה" מוכח שאיז מצד בחי' "עצרת" עצמו, כ"א מצד מנהגן של ישראל (ראה בארוכה ד"ה להבין ענין שמחת תש"ל. לקו"ש חר"ט ע' 382 ואילך). וראה גם לקמן הערה 60, שהענין דשמחת הוא מצד עבודתם של ישראל. ומה שבוחר שם הובא זה

[וואס מ'קען זאגן בדרך אפשר אז דאס איז אויך דער טעם הפנימי פון דעם וואס בשמע"צ "אוכלים בסוכה בלילה וביום" (מדרבנן) — הגם אז בשייכות צו נטילת לולב איז מען ניט חושש אויפן טאג פון שמע"צ אז ער זאל זיין "ספק שביעי" (18) — ווייל מצד דעם ענין פון "שמיני", איז ער שייך (19) צו סוכות (20);

שמחת תורה אבער, וויבאלד אז אין דעם נאמען זיינעם איז קיין שום אג" דייטונג נישט אז ער זאל האבן א שייכות צו סוכות (21), איז פארשטאנדיק אז ער איז אויסגעטיילט (ניט נאר פון שמע"צ, נאר אויך) פון די ימי ה" סוכות (22).

(17) או"ח שם ס"א. במג"א שם (ועוד) מביא כמה מנהגים בזה. אבל לנו הוראת נשיאנו, הוא כ"ק מ"ח אדמ"ר, שבשמע"צ אוכלים ושותים בסוכה הן בלילה והן ביום. ועד — שה" מהדרים שבגם מים אין שותין חוץ לסוכה, מהדרים בזה גם בשמע"צ. (18) ראה תוס' ד"ה מיתב (סוכה מז, רע"א). חכמת שלמה באו"ח שם. ועוד. (19) שזוהי הסיבה למה ש(ע"פ נגלה) הוא "ספק שביעי" (לענין ישיבה בסוכה) — וע"ד מרז"ל (מ"ק יח, ב) אין אדם נחשד כו'. (20) ראה לקו"ד ח"ד ע' 1538. עיי"ש. (21) ומה שנקרא בכמה מקומות בשם "תשיעי" (סוכה מז, ב. טושו"ע או"ח סי' תרס"ה ותרס"ו. ובסדר אדה"ז ב.סדר הלל" — "ט' ימים דסוכות"), י"ל שזהו מצד ענין יו"ט שני דשמע"צ שבו, אבל לא מצד הענין ד"שמחת תורה". (22) שזהו ההפרש בין "שמחת תורה" לאחרון של פסח, כי השם "אחרון של פסח" עם היות שמורה * שיש בו ענין

און דאס וואס אין א"י ליענט מען בשמע"צ די פרשה "וזאת הברכה" (און ניט "כל הבכור") — איז עס צוליב דעם וואס דארט אנטהאלט אין זיך דער טאג אויך דעם ענין מיוחד פון שמח"ת. וכן"ל, אז די בני א"י "מישן" אויס די ביידע ענינים צוזאמען.

ג. פון די ענינים מיט וועלכע שמח"ת איז אפגעטיילט פון שמע"צ איז — דער יחס זיינער צו די ימי הסוכות: שמיני עצרת, הגם ער איז א "רגל בפני עצמו" (18), הייסט ער דאך אבער מישן נאמען "שמיני". וואס פון דעם איז קלאר, אז ער קומט בהמשך און האט א שייכות צו די זיבן פריערדיקע טעג פון סוכות (19).

"והאידנא כו' יומא קמא למחר כו'", משא"כ בנוגע לשמע"צ ושמחת תורה אומר מלכתחלה "יו"ט האחרון כו' למחר כו'" ** — כי בכל היו"ט, גם הפרשה שקוראין ביו"ט שני הוא לפי שהוא ספקו של ראשון. משא"כ מה ש"וזאת הברכה" קוראין ב" שמח"ת, הוא מצד ענין שמח"ת שבו, ולא מצד "ספק שמיני" שבו, ולכן אינו מונה אותו בהקריאה דיו"ט האחרון של חג. (15) סוכה מה, רע"א. וש"נ. (16) ראה ט"ז באו"ח שם סתרס"ח סק"א, שרק לענין פז"ר קשיב הוא חלוק מסוכות, אבל "בלא"ה חד חג הא".

(**) ועד"ז הוא גם בנוגע ליו"ט האחרון של פסח — כי גם ב"אחרון של פסח" יש ענין מיוחד שאינו בשש"פ, כדלקמן הערה הנ"ל. (וראה לקו"ש ח"ד ע' 1299, שהשייכות ד"עוד היום נובב לעמוד גו" לאחש"פ הוא מצד "גילוי הארת משיח" שבו. ואפשר שעד"ז הוא גם בנוגע ל"כל הבכור"). ועפ"ז מובן מה שבריי"ף ורא"ש שם נאמר "למחר" גם בנוגע לאחש"פ. וי"ל, שזהו גם טעם הפנימי לזה שהרמב"ם כותב "ובשמיני" (ראה בתחלת השיחה הטעם בפשטות) ולא "ביו"ט שני (של שש"פ) — כי גם השם "שמיני" מורה שהוא (שייך רק לפסח, אבל) חלוק מענין היו"ט דשביעי ש"פ.

(*) עוד יותר מהשם "שמיני של פסח" (ראה שו"ח הב' להערה 14) — כי "שמיני" שייך יותר לשביעי מאשר לשני וכו', משא"כ "אחרון ש"פ" שפירושו אחרון של (כללות) הפסח.

מובן יי, אַז אין דער פרשה איז מרומז (ניט נאָר דער ענין פון שמח"ת, נאָר אויך) דער ענין פון סוכות און שמע"צ. און ס'איז קיין סתירה ניט צום לשון "למחר קורין זאת הברכה", וואָס דערפון איז מוכח (כנ"ל), אַז קריאת וזאת הברכה איז שייך צום ענין פון "שמח"ת" וואָס איז אָפגעטיילט פון שמע"צ און סוכות — ווייל אין פרשת ברכה (ווי אין אַלע אַנדערע פרשיות שבתורה) זיינען פאַראַן צוויי ענינים: (א) ווי זי איז אין אַן אופן פון לימוד, און דער ענין פון "וזאת הברכה" איז שייך [צו שמח"ת — דאָן לערנט מען דאָך, כפי המנהג, פון דער פרשת היום אין וועלכן מען שטייט ביזן סיום הסדרה, און] אויך צו שמע"צ און סוכות: און (ב) ווי זי איז אין אַן אופן פון קריאה בתורה — און דער ענין פון "קורין זאת הברכה", איז נאָר בשמח"ת.

ה. דעם ביאור בכל הנ"ל וועט מען פאַרשטיין, בהקדים, וואָס דעם ענין אַז שמע"צ איז אַ "רגל בפ"ע" איז רש"י מפרש יי: "שאין יושבין בסוכה".

איז ידוע די קשיא אין דעם: דאָס וואָס מ'זיצט ניט שמע"צ אין סוכה, איז דאָך ניט מחמת דעם וואָס ער איז אַ "רגל בפני עצמו", אַ יו"ט פאַר זיך, נאָר דערפאַר וואָס ער איז ניט דער יו"ט פון סוכות: אויך ווען שמע"צ וואַלט אינגאַנצן קיין יו"ט ניט געווען, וואַלט מען דעם טאָג ניט געזעסן אין סוכה — פונקט ווי מען זיצט ניט אין סוכה אַלע אַנדערע טעג פון יאָר. איז דאָך קשה: וואו זעט

און וויבאַלד אַז כנ"ל, לייענט מען בשמח"ת וזאת הברכה ניט דערפאַר וואָס ער איז דער יו"ט שני פון שמע"צ (וואָס שמע"צ קומט בהמשך צו סוכות), נאָר צוליב דעם ענין פון "שמחת תורה" אַליין וואָס אין אים יי — וואָס דערמיט איז ער אויסגעטיילט פון סוכות — קומט דאָך לכאורה אויס, אַז די ימי הסוכות (און אויך שמע"צ) האָבן ניט קיין שייכות צו דער פרשה "וזאת הברכה".

ד. אעפ"כ זעט מען, אַז אין דעם טעגלעכן סדר פון לימוד חומש מיט פירוש רש"י (ווי ס'איז באַוואוסט די תקנה צו לערנען יעדן טאָג די פאַר-איר-באַשטימטע פרשה פון די זיבן פרשיות השבוע: זונטיק — פון אָנ-פאַנג ביז שני, מאַנטיק — ביז שלישי, אַ.א.וו.), איז בכל שנה ושנה, ווי די קביעות זאָל ניט אויספאַלן, לערנט מען יי יעדער טאָג פון סוכות (און אויך ערב סוכות) און בשמע"צ — פרשת ברכה יי, וואָס פון דעם איז

מיוחד שאינו בשביעי ש"ס (כמבואר בארוכה בשיחת אחש"פ תשכ"ה) — הרי שם זה עצמו "אחרון של פסח" מורה שהוא שייך לכל ימי הפסח (ורק שנבדל מהיו"ט דשביעי ש"פ), משא"כ הענין דשמח"ת, נבדל מסוכות, כבפנים.

23) ומה שבטור ושו"ע סתריס נאמר הלשון "תשיעי" — י"ל, שקאי בעיקר (לא אקורין כו" כ"א) אמתפללין כמו בליז שלפניו ומקדשין כו"ל, שזהו (גם) מצד ענין שמע"צ שבו (כבכל יו"ט שני).

24) ראה פתח דבר למהרה שיעורי. היום יום ע' צב ואילך.

25) וכן גם בהדין דחייב להשלים פרשיותיו עם הצבור, הרי מכיון שהתחלת פרשת וזאת הברכה קוראין בשבת שלפני סוכות (ולפעמים — בשבת שלפני יו"כ), הרי מ"יום ראשון ואילך" שלאחרי שבת זה נקרא עם הצבור (ראה שו"ע אדה"ז סרפ"ה ס"ה).

26) ראה לקו"ש ח"ה ע' 129 הערה 2.
27) בסוכה מח, רע"א. אבל ביומא (ב), א, ר"ה (ד, ב) ועד"ו בחגיגה (יו, א) מפרש שאין שם חג הסוכות עלי"י.

פון דעם איז מובן, אז דאס וואס אין (י"ט ראשון פון) שמע"צ זיצט מען יע אין סוכה מדברי סופרים, איז עס דערפאר וואס אויך דאן איז דא א המשכה בבחי' מקיף. נאך דער מקיף וואס ווערט נמשך בשמע"צ איז אן אנדערער, א העכערער ווי דער מקיף וואס ווערט נמשך בסוכה, און דעריבער איז דאן די ישיבה בסוכה מדברי סופרים, וואס "ערבים" עלי דברי סופרים".

און לאחרי ווי מען איז ממשיך בסוכה ובשמע"צ די צוויי מקיפים, קומט דערנאך, "למחר" פון שמע"צ, דער ענין פון שמחת תורה, וואס דער עיקר השמחה איז בעת ההקפות ³² (מלשון מקיף), און דאן ווערט נמשך אַזאָ מקיף וואס איז נאך העכער ווי דער מקיף הנמשך בשמיני עצרת.

ו. וועט מען עס פארשטיין בהקדים, אז אין בחי' מקיף זיינען — בכלל — פאראן דריי מדריגות.

א דוגמא צו די דריי מדריגות, אין מקיף פון שכל — אפשר לומר: א באַ מבין דבר מתוך דבר ³³ — דער דבר איידער ער איז מבין בפועל; אדער למעלה מזה: תן לחכם ויחכם עוד ³⁴ — דער שכל פון דעם ויחכם איידער ער איז ויחכם בפועל. (ב) ע"ד דער טעם ושכל פון "חוק" שבתורה ביז צום חוק פון פרה אדומה, וואס דער אויבערשטער זאגט צו משה: לך אני מגלה טעם פרה אבל לאחר חוקה כו'.

(32) ע"ז לה, א ופרש"י שם. וראה תו"א נב, סע"ד ואילך.

(33) שעי"ק ענינים הוא בשמחת (שלכן כותב אה"ט בסידורו "לעשות ביום שמע"צ נס כן כמו בש"ת ולהקיף..הקפות כו'").

(34) חגיגה יד, א. (34*) משלי ט, ט.

מען דורך דעם וואס "אין יושבין בסוכה", אז ער איז "רגל בפני עצמו"? איז דער ביאור אין דעם:

דאס וואס בשמע"צ "אין יושבין בסוכה", איז עס (ניט ווייל ער איז ווי שאר ימות השנה וואס האבן כלל ניט קיין שייכות צו סוכה, עס איז דאמאלס ניטא דער גאנצער גדר פון סוכה (סתם, היינו סוכה של מצוה) — שמע"צ איז דא סוכה ³⁵, אבער אין יושבין אין איר) ווייל די ענינים וועלכע מען האט בסוכות (דורכן סך הסוכה) ממשיך געווען בבחי' מקיף, ווערן זיי בשמיני עצרת נמשך און נקלט ³⁶ אין א פנימיות. און דער פאר זאגט רש"י אז דער "רגל" פון שמע"צ באשטייט אין דעם וואס "אין יושבין בסוכה", ווייל דער יו"ט פון שמע"צ (מלשון קליטה ³⁷), מיט וואס ער איז אויסגעטיילט פון סוכות (רגל בפ"ע), באשטייט (בעיקר ³⁸) אין דעם וואס עצרת, דער מקיף דסוכה ווערט דאן נעצער ונקלט אין א פנימיות ³⁹.

(27*) וי"ל נפ"מ להלכה לענין סוכה ישנה (סוכה ט, א. ושו"ע א"ח סתר"ו). (28) ראה לקו"ת סוכות פא. ג. אוה"ת שמע"צ ע' א'תשפ"ט. ובכ"ח.

(29) לקו"ת שמע"צ פח, ד. צא. א. ועוד. (30) ושאר הענינים שבהם הוא "רגל בפ"ע", מסתעפים ממה שבו נמשכים ה' מקיפים בפנימיות (שמתבטא כזה "שאין יושבין בסוכה").

ובזה יובן מה שאמרו "רגל בפני עצמו" גם בהפירוט דפז"ר קש"ב — אף שהוא "רגל בפ"ע לענין פז"ר קש"ב" — כי זהו עיקר הענין שממנו מסתעפים שאר הענינים.

(31) ועפ"ז מובן מ"ש בחי"ב פנחס (כט, לה) "תהוון בחדוא מן מטילכון לבתיכון כנישת חדוא ויומא טבא" — כי יו"ט ד"שמיני עצרת" הוא מה שמשיכים המקיפים דסוכה בפנימיות, ובאופן של קביעות (ראה לקמן סי"א) — מן מטילכון לבתיכון".

פילט אים אפילו ניט. אבער צו מענטשן מיט א גרעסערן פארשטאנד קען דער שכל יע מאיר זיין בגילוי. און אויך בנוגע דעם מענטשן מיטן קלענערן פארשטאנד: ווען ער וועט אויסאידלען זיינע כלי השכל דורך א יגיעה עצומה, וועט אויך ער מרגיש זיין דעם שכל (ביז ס'איז מעגלעך אז ער וועט אים אפילו משיג זיין אין א פנימיות).

(ג) מקיף בעצם. אזא מקיף וואס איז כלל ניט בגדר גילוי, און זיין המשכה איז אין אן אופן פון העלם — אין ענינים וועלכע זיינען ניט קיין „כלים“ צו אור. ובדוגמת הידוע³⁵, אז אין די „תגין“ פון א ספר-תורה³⁶ — וואס זיי זיינען ניט קיין כלים צו שכל ווי דאס זיינען אותיות התורה — איז דוקא אין זיי זיינען מרומז די „רזין דאור רייתא“ וועלכע קענען דורך אותיות ניט נמשך ווערן.

און אויך אויף דער מדריגה איז פאראן א דוגמא פון שכל האדם³⁷: מען זעט, אז בעת איינער רעדט א שכל, נוצט ער זיך בעת מעשה מיט רמיוה בידי וכדומה. וואס אע"פ אז רמיוה ביד איז קיין „כלי“ ניט כלל צו שכל, פונדעסטוועגן איז דוקא דורך דעם גיט ער ארויס די ענינים הכי דקים — וואס אין ווערטער קען ער דאס ניט ארויסגעבן.

ז. וי"ל אז דאס איז דער ביאור פון די דריי מדריגות — סוכות, שמע"צ און שמח"ת:

דער מקיף פון סוכה איז א „מקיף

(און דער מדרש³⁸ איז ממשיך) דברים המכוסין מכם בעוה"ז עתידים להיות צופים בעולם הבא³⁹. און ג) ע"ד השכל פון די זאכן וואס אויף משה רבינו'ס שאלה איז דער ענטפער: שתוק כך עלה במחשבה⁴⁰.

עד"ז אין מקיף בכלל — ווי ער-קלערט בארוכה בכ"מ⁴¹:

(א) מקיף הקרוב. ובדוגמת א רב ווען ער איז משפיע א שכל צו א תלמיד, וואס מצד דעם ריחוק הערך פון תלמיד צום רב — איז דער תלמיד משיג גאר די חיצוניות פון שכל הרב, ניט דעם עומק ופנימיות השכל; אבער פונדעסטוועגן פילט ער אז דא איז פאראן אן עומק: ער ווייס טאקע ניט וואס דער עומק איז — אבער ער איז מרגיש אז ס'איז פאראן דא עפעס טיפער פון דעם וואס ער פארשטייט.

(ב) מקיף הרחוק. ובדוגמת א שכל עמוק ביותר וואס איז לגמרי העכער פון „כלי“ הלומד, ביז ס'איז גאר-ניט שייך אז ער זאל מרגיש זיין אז דערינען איז פאראן א טיפיקייט.

און פונדעסטוועגן, איז אויך דער שכל בגדר גילוי, ניט מער, וואס לגבי די דעם מענטשן, דעם תלמיד — מצד זיין ריחוק הערך — איז דער שכל פאר אים בהעלם, ביז אז ער

(35) רבה חקת פ"ט, ו.

(36) ראה רמב"ם בסיומו: ובאותו הזמן כו' יהיו ישראל כו' יודעים דברים הסתור' מים וישגו דעת בוראם כפי כח האדם כו'.

(37) מנחות כט, ב.

(38) בכל הבא להלן, ראה ד"ה והוא כחתן תרנ"ז פ"ב ואילך. ד"ה השמים מספרים תרס"ז (בהמשך תרס"ז) והמאמרים שלאחריו. המשך באחי לגני השי"ת פט"ז (אלא שנמאמרים אלו — מחלק מדריגות אלו לב' בחינות. עיי"ש).

(38*) ראה לקו"ת ויקרא ה, ריש ע"ב. (39) ועד"ז הוא גם בנוגע לסיפורי מע' שיות שבתורה (המשך באחי לגני שם. ושי"נ. וראה גם לקו"ת שם סע"ב).

געפילט (וכידוע) אז דעת ("ידעו") איז הרגשה) — וואָס דאָס איז בדוגמת העומק וועלכן דער תלמיד פילט אויך דאָן ווען ער פאַרשטייט גאָר די חיצוניות פון שכל הרב.

איז לאחרי ווי מען זיצט אין דער סוכה זיבן טעג (וואָס די צאל זיבן געמט אַרום אלע עניני ההשתלשלות) קומט דערנאָך דער ענין „עצרת תהי לכם“, אז אַט דער מקיף ווערט נמשך אין אַ פנימיות. און דורך דעם הויבט אָן צו לייכטן אַ העכערער מקיף „וואָס במשך די טעג פון סוכות איז ער געווען „מקיף הרחוק““. איז די כוונה אין דעם ענין הישיבה בסוכה פון שמיני עצרת — אז אויך דער

ד.אדם יודע כו', היינו לפי שהמקיף דסוכה הוא מקיף הקרוב שגרש בידיעה (ע"ד העומק שמרגישים אותו — גם כשאין יודעים מהו העומק), וע"י (המצוה ד) ידיעה וכונה, ממשיכים אותו בידיעה ממש.

(42) ראה קונטי התפלה פ"ה ובכ"מ, דעם היות שדעת הוא בחי' התקשרות (תניא ספ"ג), מ"מ „עיקר מציאותו ומהותו הוא הרגש כו'“.

(43) ראה שו"ת הרשב"א ח"א סי' ט', כלי יקר ר"פ שמיני, ד"ה ויהי ביום השמיני דשנת תש"ד ותש"ה — באריכות.

(44) ראה עדין לקו"ת ואתחנן ז, ג. (45) והיינו, שבחי' המקיף דסוכ' (שהאיר בסוכה) נמשך בפנימיות; ובחינת המקיף ד„כוכבים“ שלמעלה מהסוכ' (ראה לעיל הערה 40) שהאיר בסוכות, נמשך בשמע"צ בהסכך דסוכה*: והמקיף דכוכבים (דנראים

*) ולזהות שמקיף זה הוא אור נעלה ביותר, לכן הישיבה בסוכה בשמע"צ הוא מדברי סופרים שערבים מדברי תורה, כנ"ל טע"ה.

ואף שבסוכה שבד' ימי הסוכות (שהיא מדאורייתא) נמשך גם המקיף דבחי' כוכבים (כנ"ל הערה 40), הרי המשכת בחי' מקיף זה הוא ע"י הברכה (כנ"ל שם), והברכות הם מדרבנן. (ולזה ע"י אשר ו) רק לכתחלה צריך שיהיו כוכבים נראין מתוכו (שוע' אדה"ז סתרי"א סי' 2) מנהגנו להברכות בסוכ'.

הקרוב"*. וואָס דערפֿאַר שטייט „למען ידעו דורותיכם כי בסוכות הו' שבת" — ס'איז אַ מקיף וואָס ווערט

(40) בפרטיות — שני ענינים בסוכה: המקיף דסוכ' הסוכה עצמו, והמקיף דבחי' כוכבים שנראים מתוכה (שהם ברקיע ה' שמיני* שלמעלה מהשתלשלות) — שלמעלה מהסוכ' ונמשך על ידו. ושתי בחי' אלו נמשכות ע"י קיום המצוה (דישיבה בסוכה) וע"י הברכה: ע"י המצוה נמשך המקיף דסוכ' [ובחינה זו, מכיון שגם מצד עצמה שייכת לידיעה (כבפנים), באה (ע"י הישיבה בסוכה) בהתיישבות — „בסוכות תשבון"**, וע"י הברכה — המקיף דבחי' כוכבים***] והמשכת בחינה זו היא רק בבחי' מקיף. וראה לקמן הערה 45]. (ממאמר ושיתת שמח"ת תש"ד).

(41) אמור כג. מג. וראה סוכה ב, א. שכשאין אדם יודע כו' הסוכה פסולה. ויתירה מזו, שהידיעה היא חלק מהמצוה (ראה ב"ח ושו"ע אדה"ז ריש הל' סוכה). וי"ל, שמה שהסוכה (עצמה) צ"ל באופן

*) ראה רמב"ם הל' יסוה"ת רפ"ג. וראה בארוכה אוה"ת סוכות ע' א'תשכד ואיל"ד. ועפ"י יומתק הל' (סוכה כב, רע"א. ועוד) „כוכבים נראין מתוכה" (ולא „בה" וכיו"ב) — ע"ד מבין דבר מתוך דבר וכיו"ב — ראית הכוכבים (המשכת המקיף דכוכבים) הוא ע"י מצות הסוכה, כבפנים ההערה.

ובזה יומתק גם לשון הרמב"ם (הל' סוכה פ"ה הכ"א. וכ"ה גם בסור או"ח סתרי"א) „כדי שיראו ממנו הכוכבים כו'“ — זלכאורה: „כוכבים נראין" הוא רק סימן ושיעור בעובי הסכך, ומהו „כדי" — כי מה שהסיכך צ"ל קל, היינו „כדי" להמשיך על ידו המקיף דכוכבים, „שיראו ממנו הכוכבים“.

**) אלא שגמר ההמשכה הוא ע"י הישיבה בסוכה במשך כל שבעת הימים, ואח"כ נעשה הקליטה עצרת „שאין יושבין בסוכה, כנ"ל טע"ה'.

**) ראה תו"א (נב, טע"ב), שע"י הימצוה עצמה נמשך האור פנימי, וע"י היברכה של המצוה נמשך בחינת המקיף ומכיון שבסוכה, גם ע"י המצוה נמשך בחי' אור מקיף, צ"ל, שע"י הברכה נמשך מקיף נעלה יותר.

ער איז אַ המשך פון די זיבן טעג סוכות שלפניו. משא"כ אין דעם נאָמען "שמחת תורה" (מיט וועלכן מ'רופט דעם יו"ט שני פון שמע"צ) איז נישט קיין אַנדייטונג (ראה לעיל סעיף ב' וג') אַז ער האָט אַ שייכות צו סוכות, און אפילו גיט אַז ער האָט אַ שייכות צו שמיני עצרת:

דער מקיף הקרוב (וואָס ווערט נמשך בסוכות) מיטן מקיף הרחוק (שנמשך בשמע"צ) זיינען ביידע בגדר גילוי; אָבער דער "מקיף בעצם" וואָס ווערט נמשך בשמחת תורה איז אַן אור עצמי וואָס איז העכער פון גדר גילוי לגמרי**.

ט. איינער פון די ענינים אין וואָס עס דריקט זיך אויס בחי' "מקיף" איז — העדר ההתחלקות: בחי' "פני-מי", וויבאַלד אַז דאָס איז אַן אור וואָס איז אויסגעמאַסטן לפי ה"כלים", איז ער ביי יעדן איינעם לפי זיין ערך. משא"כ מצד בחי' מקיף — זיינען אַלע גלייך.

און דערפאַר איז אין די אַלע דריי דערמאָנטע זמנים — סוכות, שמע"צ און שמח"ת — ווייל אין זיי איז די המשכת המקיפים, איז דער פאַרבונד און התאחדות צווישן אידן אין אַן אופן גלוי:

בחג הסוכות ווערן אַלע אידן פאַר-אייניקט אין דעם מקיף פון סוכה. וכמאמר רז"ל יי "כל ישראל ראויים לישב בסוכה אחת", אַז אַלע אידן — פון "ראשיכם שבטיכם" ביז "חוטב עצים" און "שואב מימין" — קומען זיך צונויף בסוכה אחת:

* (46) וי"ל בספירות: סוכות — (מקיפים) דבינה; שמע"צ — חכמה; שמח"ת — (ריקוד, הקפות) כתר. (47) סוכה כז, ג.

מקיף זאָל נמשך ווערן און אַראָפּ-קומען אין אַ התיישובות (ידעו), אַ פנימיות.

אָבער אויך דער מקיף וואָס ווערט נמשך בשמע"צ איז בגדר גילוי.

אָנדערש איז דער מקיף וועלכן מ'איז ממשך שמחת תורה דורך הקפות. דאָס איז אַ בחינה וואָס איז העכער פון גדר גילוי. און דערפאַר ווערט זי נמשך (ניט דורך אַן ענין של ידיעה — ווי המשכת המקיף בסך הסוכה וואָס איז פאַרבונדן מיט "למען ידעו דורותיכם", נאָר) דורך דעם ענין (ההקפות) הריי-קודים: מען טאַנצט מיט דער ספר-תורה ווי זי איז אָנגעטאַן אין אַ מענטעלע — וואָס דאָן איז דאָך גיט שייך מען זאָל אין איר לערנען — ווייל די שמחה איז פאַרבונדן מיטן עצם פון תורה וואָס איז העכער פון דעם ענין הגילוי שבה**.

ת. און דאָס איז אויך דער טעם וואָס שמע"צ — כאַטש ער איז אַ "רגל בפ"ע" — ווערט ער אָנגערופן מיטן נאָמען "שמיני עצרת", וואָס ווייזט אַז

מתוכה) בשמע"צ — הוא מקיף עליון יותר. וזהו הטעם (ע"פ פנימיות הענינים) מה שאין מברכים על הישיבה בסוכה בשמע"צ — כי** הברכה היא בכדי להמשיך המקיף דוכובים (כמבואר בהערה הג'ל) והמקיף דוכובים שבשמע"צ, להיותו מקיף געלה ביותר, אין ביכלתו להמשיכו. ע"י הברכה, כ"א — שנמשך מעצמו (וע"ד הידוע תו"א נב, סעי'ב. וראה "תשובות וביאורים" קודית. תשליד) ס"י יו"ד*** בענין המקיף תתפלין של ראש). (מאמר ושיחת שמח"ת תשי"ד).

46) ראה בארוכה לקו"ש ח"ד ע' 1168.

** עוד טעם בזה — ראה לקו"ד ח"ד ע' 1538.
*** אגרות קודש כ"ק אדמו"ר שליט"א ח"ב ע' נה ואילך. המו"ל.

מער) דער התאחדות שבריקוד וואס מצד "מקיף בעצם" דשמחית) — אויף דער התאחדות פון "כל ישראל ראויים לישיב בסוכה אחת" מצד דעם מקיף הקרוב דסוכה:

דאס וואס "כל ישראל ראויים לישיב בסוכה אחת", מאַכט נאָך ניט פון אַלע אידן איין זאך — יעדער איד איז אַ באַזונדער מציאות, נאָר וואָס דען — זיי זיצן בסוכה אחת.⁵⁰ און נאָך מער: אויך זייער ישיבה בסוכה אחת קען זיין דוקא "בוה אחר זה";⁵¹

משא"כ די התאחדות וואָס דריקט זיך אויס אין הקרבת "פר אחד" בשמע"צ, איז (ניט נאָר וואָס דעם זעלבן פר איז מען מקריב פאַר אַלע אידן, נאָר נאָך מער) אַז אַלע אידן זיינען איין זאך — "אומה יחידה".⁵²

יא. עפ"י וועט מען אויך פאַרשטיין דעם מאמר רז"ל⁵³ בנוגע סוכות און שמע"צ, אַז לאַחרי ווי עס גייען דורך די זיבן טעג פון סוכות, ווען אַלע

(50) ועד"ז הוא גם בנסילת ד' מינים שבסוכות, שזה שכל המינים (המורים על כל הסוגים שבִּישראל — ראה ויק"ר פ"ל, יב) מתקשרים באגודה אחת, הוא רק בנוגע למצות נסילת ד' מינים, ולא בנוגע לעצם מציאותם (ואדרבה: ענינה של המצוה היא — ליטול ד' מינים שונים דוקא).

ועד"ז הוא גם בנוגע לשמחת בית השש"ן אבה שבסוכות, דעם היות שבכללות — שמחה זו נמשכת לכל ישראל ועד ש"כל העם האנשים והנשים כולן באין לראות ולשמוע" (רמב"ם הל' לולב פ"ח הי"ד), הרי מובן ששמחתם אינה בדומה לזו של "גדולי חכמי ישראל כו'" ש"הם היו מרקדין כו' ומשמחין כו'" (רמב"ם שם).

(51) פרש"י סוכה כו, ב.

(52) ועפ"י יומתק לשון הגמרא "פר יחידה" למה כנגד אומה יחידה — אף שבכתוב (פנחס כט, לו) נאמר "פר אחד". וראה לקמן ע' 237 הערה 9.

(53) פרש"י עה"ת אמור כג, לו. פנחס שם. בחיי פנחס כט, לה.

בשמיני עצרת איז מען מקריב "פר אחד איל אחד" — וואָרום דאָן הערט זיך ווי אַלע אידן זיינען איין זאך. וכמרז"ל⁵⁴ "פר יחידה למה כנגד אומה יחידה";

און אַזוי אויך בשמחת תורה, וואָס עבודת היום איז בשמחה וריקודים, איז דאָך דער אופן השמחה והריקוד — אַז אַלע אידן (פון דעם גדול שבגדור לים ביז דעם קטן שבקטנים) טאַנצן צוזאַמען. און ניט בלויז צוזאַמען בחיי צוניות, נאָר אויך אין אַן אופן פון העדר ההתחלקות. וואָרום וויבאַלד אַז מען טאַנצט מיט דער ספר תורה ווי זי איז אַרומגעוויקלט מיט דער מפה וכו' שלמעלה מענין הקריאה, איז דאָך אין דעם ניטאָ קיין אונטערשייד צווישן דעם גרעסטן למדן און דעם איש פשוט.⁵⁵

י. היות ווי דער ענין פון אחדות קומט מצד בחי' המקיף דוקא, איז דער ריבער פאַרשטאַנדיק, אַז דער מקיף ה' קרוב (וואָס ווערט נמשך בסוכות) וואָס ער איז בערך הכלים, וועלכע זיינען (מצד עצמם) בהתחלקות — קען ער ניט לגמרי שולל זיין דעם ענין ההתחלקות; דוקא מצד דעם מקיף הרחוק, וויבאַלד ער איז ניט בערך הכלים כלל — ווערט דורך אים נתבטל דער ענין ההתחלקות. אָבער מצד דעם מקיף הקרוב פאַרבלייבט נאָך דער ענין פון התחלקות פרטים. ס'איז נאָר, וואָס די פרטים פאַראייניקן זיך צוזאַמען (וב' דוגמת החילוק בין "אחד" ל"יחיד").⁵⁶

און דאָס איז אויך דער אויפטון פון דער התאחדות פון "פר אחד" מצד דעם מקיף הרחוק דשמע"צ (און נאָך

(48) שם נה, ב. וראה בחיי ס"פ פנחס. חדא"ג מהרש"א בסוכה שם.

(49) ראה תו"א נה, ב ואילך. ובארוכה — אמי"ב שער הק"ש ס"ח ואילך.

משא"כ די התאחדות אין דעם "יום אחד" פון שמע"צ, וואס ווייזט אויף אן ענין וואס איז העכער פון גדר התחלקות יי, די התאחדות איז אין אן אופן פון העכבה וקביעות — "עכבו".

יב. אעפ"כ, וויבאלד אן אויך דער "מקיף הרחוק" פון שמע"צ איז בגדר גילוי, פועל'ט ער נאך ניט די אמיתית האחדות. דער תכלית האחדות קומט ערשט בשמחת תורה, ווארום דאן ווערט נמשך דער "מקיף בעצם" וואס איז אינגאנצן העכער פון גדר גילוי.

אט דעם חילוק (צווישן די אחדות פון שמע"צ מיט די פון שמחת), קען מען אויך זעען אין די פרטים דורך וועלכע די אחדות דריקט זיך ביי זיי אויס:

שמיני עצרת, דריקט זיך די אחדות אויס אין קרבנות ("פר אחד איל אחד"), און אין קרבנות גופא — קרבן עולה יי, וואס ענינה איז העלאה מלמטה למעלה. ד.ה. אן אויך די אחדות פון שמע"צ איז פארבונדן מיט א תנועה פון ארויס-גיין פון זיך (בדוגמת די אחדות שבסור-כות); משא"כ דער אויסדרוק פון די אחדות שבשמחת תורה, איז אין ענינים פשוטים — ריקוד ברגלים (ובדוגמא ווי גערעדט פריער ס"ס ו', אן בכדי צו מגלה זיין א שכל וועלכער איז בבחי' "מקיף בעצם", איז עס דוקא דורך ענינים של מעשה, אזוי ווי רמזיה בידים).

און דאס איז אויך דער טעם אויף

(57) ראה תו"א קי, רע"א (לענין יום אחד דשבועות. וראה שהשיר פ"ז, ב (ב) ועד"ז הוא בתנומא פנחס טו: ראוי היתה עצרת.. כנגד העצרת של פסח כו'). (58) ובפרט שבהקרבן דשמע"צ נאמר "עולה אשה" — עולה קודם לאשה (ראה לקו"ת שמע"צ צג, ב).

אידן זיינען פאראייניקט צווישן זיך (ובמילא — פאראייניקט מיטן אוי" בערשטן יי), זאגט דער אויבערשטער צו אידן: "קשה עלי פרידתכם — עכבו עוד יום אחד". ולכאורה: וואס איז שוין דער פארדינסט פון "עכבו עוד יום אחד" — א טאג שפעטער וועט מען זיך דאך סיי ווי פאנאני-דערגיין? מוז מען זאגן, אן די העכבה פון דעם איין טאג באוואונט, אן אויך שפעטער זאל ניט זיין קיין פירוד יי. דער ביאור אין דעם:

די התאחדות פון אידן בחג הסוכות, וויבאלד אן זי איז (ניט אין זייער עצם מציאות, נאר) בלויז אין דעם פאר-אייניקן זיך "בסוכה אחת", איז זי פאראן בלויז דאן ווען מען זיצט אין סוכה. אבער לאחרי (סוכות —) ווי מען גייט ארויס פון סוכה, קען מען זיך צעשיידן: משא"כ די התאחדות פון שמע"צ, וואס ענינה איז אן אלע ווערן איין זאך — אומה יחידה, פאר-בלייבט די פאראייניקונג אויף שפע-טער און שטענדיק יי.

און דאס איז דער פירוש פון "עכבו עוד יום אחד":

די אחדות וואס קומט מצד דעם מקיף דסוכה, וויבאלד אן דער מקיף איז בערך הכלים (וואס דערפאר ווערט ער נמשך שבעת ימים, וואס דאס ווייזט אויף די שבעת ימי הבנין יי), איז ענינה — א התאחדות פון פרטים (און זיי פארבלייבן פרטים), זי איז בלויז באופן של עראי (ווי די סוכה אליין איז א "דירת עראי" יי);

(54) ראה תניא פרק לב. וראה לקו"ש ח"ב ע' 433, שנהו הטעם למ"ש "פרידתכם" (מקומות שבהערה הקודמת) ולא "פרידתנו". עיי"ש.

(55) ראה גם לקו"ש שם ואילך.
(56) סוכה ב, א.

פשוטים, ווערט נמשך דער ענין פון אחדות⁵⁵.

יג. ע"פ כל הנ"ל וועט מען פארשטיין ווי די פרשה „וזאת הברכה“ האט אן אינהאלטלעכן פארבונד מיט די אלע דריי זמנים — סוכות, שמע"צ און שמחת תורה; און אז די שייכות אירע צו סוכות און שמע"צ, איז נאָר באופן של זמנוד, אָבער צו שמחת תורה איז זי שייך אויך באופן של קריאה: אין פרשת וזאת הברכה, ווערט מערערע מאל אונטערשטראַכן די אח-דות פון אידן:

גלייך בתחלת הסדרה, רעדט זיך וועגן דער ברכה וואָס משה רבינו האָט געבענטשט אלע אידן צוזאַמען; און אין סיום פון אַט"דער ברכה, איז ער מדגיש אַז בכדי צו קענען אויפֿ-נעמען דעם אויבערשטנס ברכות, דאָרף זיין „בהתאסף ראשי עם יחד שבטי ישראל“⁵⁶;

האמצעי בנוגע לשמע"צ ושמחת" (שהם בדוגמת ירק ובשר — נעתק לעיל סעיף ב'), בא בהמשך למה שאמר לפניו על דבר המעלה דיו"ט שני של גליות (כמסופר) בשיחת ליל שמע"צ (תרכ"ט) — אף שהדוגמא דירק ובשר הוא לענין שמיני עצרת ושמחת" דוקא (כנ"ל שם) — כי העילוי שבשמחת" הוא מצד מעלת יו"ט שני, אלא שעינין מעלת יו"ט שני הוא בשמחת", כנ"ל. (וי"ל, שזהו ג"כ הטעם מה שהדרוש ד"ה להבין ענין יו"ט שני של גליות, נסדר בלקו"ת ע"י כ"ק אדמו"ר הצ"צ בדרושי שמע"צ דוקא — אף שבסדר הדרושים זלקו"ת, באים פסח, שבועות וכו' לפניו).⁵⁷ ומכיון שהענין דשמחת" בא דוקא לאחר הענינים שבסוכות ושמע"צ (וכדיוק הלשון „למחר“ — ראה לעיל סעיף ב'), י"ל, שמצד הענין דשמחת" מיתוסף ונמ' עלית גם העבודה וסוכות ושמע"צ, והעבודה צריכה להיות באופן כזה שתהי' הכנה

דעם וואָס מען האָט קובע געווען שמחת" אין צווייטן טאָג יו"ט — יו"ט שני של גליות, ווייל דער אויפטו פון יו"ט שני של גליות איז — אַז מען ברענגט אַריין דעם גילוי אור פון יו"ט אויך אין „גידעריקע“ עניני-נים, ביז — אויך אין גלות⁵⁸ [און אין איינפאַכע ווערטער — וואָס אידן מאַכן פון אַ וואַכעדיקן טאָג, אַז ער זאָל ווערן אַ יום קדוש — יום טוב⁵⁹]. און דאָס איז דאָך דער אויפטו פון שמחת תורה⁶⁰ — אַז אויך אין ענינים

(59) ראה לקו"ת שם צב, ריש ע"ב. (ושם, שמה „תגדל השמחה ביתר שאת“). (60) עד"ז הוא גם בנוגע ליו"ט ראשון (ראה לקו"ת ויקרא א, ג ובכ"מ). אלא שביו"ט ראשון, לאחר שקבעו ב"ד את היום דר"ח, הרי הימים בהם חלים המועדות הם קדושים בדרך ממילא. משא"כ בנוגע ליו"ט שני, שעבודתם של ישראל הוא בנוגע לקדושת היום עצמו, שהם דוקא עושים אותו מחול לקודש (שהרי מצ"ע הוא חול, ורק מצד ספק שבידיעתו היום, או משום מנהג אבותינו בידנו תקנו חכמים שיהי' קודש).

וי"ל, ולהיות שבחי האור שנמשך ביו"ט שני הוא אור נעלה ביותר [שלכן בכחו להיות נמשך אפילו למטה ביותר — בבחי' גלות], לכן המשכתו הוא מצד עבודתם של ישראל דוקא. וע"ד המבואר בשו"ה ג' הא' להערה 12 בענין שמחת" וראה הערה הבאה, שעיקר מעלת יו"ט שני הוא בשמחת". (61) אלא שמ"מ מעלה מיוחדת בשמחת תורה על כל יו"ט שני, כי הגילוי דיו"ט שני „שהוא גילוי אחר גילוי במדרג' אחר מדרגה“ הוא בערך ליו"ט ראשון. ולהיות שבשמע"צ הוא הקליטה של כל תהמשכות שבחדש תשרי, ועד שהוא (כלשון הר"ן — הובא לעיל הערה 9) „סוף כל המר-דות“ (וי"ל גם דפסח ושבועות), שלכן דוקא בו נאמר „עצרת תהי' לכם“, ש"נמשך ומתגלה למטה לכם ממש" (לקו"ת סוכות פא, סע"ד) — לכן, הגילוי ד"יו"ט שני של גליות" דמועד זה, נמשך למטה מטה

בתורה איז דאָך נוגע בעיקר ניט די הבנה אין דעם, נאָר דער דיבור, עקימת שפתיו דהוי מעשה⁶⁰, די תמונת האר- תיות; אַז דער קלף זאָל זיין כדין, וכר⁶¹ — וואָס דוקא דורך דעם ווערט נמשך דער „מקיף בעצם“ וואָס איז העכער פון גדר גילוי⁶².

יד. אַט-די אחדות וואָס איז פאַראַן בשמחת תורה, איז מען דערנאָך ממשיך בכל השנה כולה — אַז דער „ואהבת לרעך כמוך“ זאָל זיך אויסדריקן אויך אין ענינים פשוטים, אַז מען זאָל לייגן די גרעסטע השתדלות אויף צו טאָן אַן אידן אַ טובה אויך בגשמיות⁶³.

און דורך דעם וואָס דער „כולנו כאחד“ איז פאַראַן אויך ביז אין עני- נים גשמיים, פועל'ט מען אויף, אַז אויך דער „ברכנו אבינו“⁶⁴ — די כתיבה וחתומה טובה מיט וועלכן דער אויבערשטער האָט, בר"ה ויהי"פ, זיכער געבענטשט יעדן איד און אַלע אידן צוזאַמען — ווערט נמשך אויך אין גשמיות'דיקע זאַכן, בטוב הנראה והנגלה, בבני חיי ומזוני, ובכולם — רוויחי.

(משיחות חגה"ט ושמחת-
דשנת תשי"ד ותשכ"ה)

(69) ב"מ צ, ב. וראה תניא רפ"ו.
(70) ויש לקשר הטעם שבפנים עם הטעם שכתב הר"ן (ותבא לעיל הערה 9) שהוא בכדי לחתום „בברכת משה רבינו שבירך את ישראל“ — כי הכלי להברכה, הוא האחדות, כנ"ל בפנים. וראה גם לקמן בסיום השיחה.

השיחות דענין זה ל„סוף כל המועדות“ — מובן ע"פ מ"ש לעיל הערה 61.

(71) ראה פתגם הבש"ט בהיום יום ע' נא.

(72) בסיום וחותם כל תפלת-עמידה. וראה תניא פרק לב.

און אויך נאָענט צום ענדע פון דער סדרה⁶⁵ — נאָך דעם ווי ער רעכנט אויס די ברכות מיט וועלכע משה רבינו האָט געבענטשט יעדן שבט באַ- זונדער⁶⁶, גיט ער נאָכאַמאָל אַ ברכה צו אַלע אידן צוזאַמען, און אויך נאָך- דעם רעדט זיך אין דער סדרה וועגן ענינים וואָס זיינען נוגע צו אַלע אידן, ביז — אַז דער סיום וחותם הסדרה (וואָס „הכל הולך אחר החתום“⁶⁷) איז — „לעיני כל ישראל“ — ענין ה' אחדות⁶⁸.

איז סוכות און שמע"צ, ווען די פאַראינציקייט פון אידן דריקט זיך אויס בעיקר אין רחניות'דיקע ענינים, דאָן איז די שייכות פון דער סדרה מיט די טעג — בלויז וואָס מען לערנט זי, וואָס לימוד איז שייך צו שכל; משא"כ בשמחת תורה, ווען די אחדות זייערע קומט אַרויס בגלוי אויך אין ענינים גשמיים, איז מען די סדרה (אויך) קורא בתורה⁶⁹, וואָס ביי קריאה

(64) לג, כה ואילך.

(65) ומה שהברכות לכל שבט ביחוד ובפרטיות נאמרו כאמצע הברכות לכלל ישראל — י"ל, שזה בא להורות שענין האחדות בישראל צ"ל גם מצד הפרטים (ראה לעיל ע' 159-60).

(66) ברכות יב, א.

(67) ראה גם לקו"ש שם ע' 435 ואילך.
(68) ע"פ הנ"ל הערה 62, יובן מה שה- לימוד דפ' ברכה בסוכות ושמע"צ הוא מסובב מהקריאה דפרשה זו בשמחת תורה [וכמובן בפשטות, שהשייכות של ימים אלו לפרשת ברכה הוא לפי שקוראין אותה בשמחת-שלאחריהם] — כי האחדות שבי- סוכות ושמע"צ (ענין הלימוד דפ' ברכה) צ"ל באופן כזה שיביא למדרגת האחדות שבשמחת (ענין הקריאה דפ' ברכה).

וי"ל, שזהו גם הטעם מה שבכל שנה ושנה לומדים פרשה זו גם בערב סוכות — כי בערב סוכות צ"ל ההכנה להעבודה דסוף כות (ובאופן כזה שתביא להגילוי דשמחת).

וזאת הברכה ב

דארף מען פארשטיין: וואָס איז די שייכות (ברמז עכ"פ) פון פרשת "וזאת הברכה" צום ענין פון שמיני עצרת?

ב. וועגן די קרבנות פון סוכות און שמע"צ זאגט די גמרא^א, אַז די שבעים פרים וואָס מען איז מקריב בסוכות זיינען "כנגד שבעים אומות" און דער "פר יחיד" וואָס מען איז מקריב בשמע"צ איז "כנגד אומה יחידה".

דאָס הייסט, אַז דער ענין פון שמע"צ איז, וואָס אין אים ווערט אויסגעדריקט און אָנטפלעקט ווי אידן זיינען אויסגעשטיילט לגמרי^ב פון אַלע פעלקער — "אומה יחידה".

א. עס שטייט אין רמב"ם^א (גע' נומען פון משנה און גמרא), אַז אין יעדן יו"ט לייגעט מען "בענין המו"עד", וואָרום "משה תיקן להם לישראל שיהו קוראין בכל מועד ענינו".

און בהמשך צו דעם דין זאגט ער ווייטער "ומה הן קורין", און ער רעכנט אויס וועלכע פרשה מען לייגעט בכל יו"ט. און ביים אויסרעכענען די קריאות פון סוכות, זאגט ער: "וביום טוב אחרון קורין כל הבכור... ולמחר קורין וזאת הברכה".

איז דערפון פארשטאנדיק, אַז דאָס וואָס מען לייגעט "וזאת הברכה" ביו"ט שני פון שמע"צ, איז עס

[ניט בלויז בכדי צו פארבינדן "סוף כל המועדות" מיט "ברכת משה רבינו שבירך את ישראל", צי "בכדי לסמוך שמחת התורה שזכו לסיימה לשמחת החג"^א, אָדער "כדי לסמוך ברכת ה' מלך (שלמה) לברכת משה"^ב (וואָס דאָס זיינען זייטיקע טעמים), נאָר]

ווייל די פרשה איז "בענין המועד"^א.

- (1) ה' תפלה פ"ג ה"ח ואילך.
- (2) מגילה לא, א.
- (3) ראה לקמן הערה 10.
- (4) ר"ן מגילה פ' בני העיר (הובא בתו"ט שם).
- (5) מחזור חסדתי שפ"ה.
- (6) מח"ו שם. אבודרהם סדר תפלת סוכות ופירושה ד"ה ליל תשעה.
- (7) בברכי יוסף לאו"ח סוף סימן תרטס (בשורית ברכה), ש"זאת הברכה לא שייכא לרגל כלל. עיי"ש. (וראה גם מח"ו שם: "וקריית ענין החג הקדמנהו כבר מיום ראשון של שמע"צ לפי שהיא עיקר"א, אבל ממה שגם בארץ ישראל קוראין ב"שמע"צ "וזאת הברכה" — ודלא כבכל יו"ט, שקוראין בא"י הקריאה דיו"ט ראשון — יש לומר (כפנימיות הענינים) ש"וזאת ה'".

ברכה" שייכת ל"ענין המועד" יותר מ"כל הבכור". ומה שבחו"ל קוראין וזאת הברכה ביו"ט שני הוא לפי ששייכת (בעיקר) ל"שמי חת תורה" — ראה לקמן הערה 10.

(8) סוכה נה, ב.

(9) ואף שה"פר אחד" דשמיני עצרת בא לאחר הקרבת הע' פרים דסוכות — הרי הענין דשמע"צ, מה ש"היו לך לבדך ואין לזרים אתך" (ראה סדר"ה ביום השמע"צ תש"י), הוא בבחי' עצם הנשמה כמו שמיר חת בעצמותו ית', שאין בחי' הביורדים (הקרבת ע' פרים כנגד ע' אומות) יכולה להגיע לשם, אלא שגילוי בחי' זו הוא לאחר קרימת הביורדים, וראה אוה"ת שם ע"צ (ע' אלתו) שגם "התעלות נה"א לפרשה (שלמעלה מתתו, שרש נה"ב) הוא דוקא ע"י ביור נה"ב".

ועפ"ו יומתק לשון הגמרא (סוכה שם) "פר יחיד" . . . אומה יחידה" [אף שבכתוב (פנחס כט, לו) נאמר פר אחד] — בכדי להדגיש שהפר שמקריבין בשמע"צ כנגד ישראל, אף שבא דוקא לאחר הקרבת הע' פרים שכנגד הע' אומות, הוא נבדל מהם — יחיד. וי"ל שזהו ג"כ מ"ש רש"י (סוכה שם) "אין לי הני' וקורת רוח בשל אלו אלא